

Društvene mreže nisu „zakonski slobodna zona“

Ono što objavimo, komentarišemo ili podijelimo na internetu može imati stvarne pravne posljedice. Pogledajte na šta treba obratiti pažnju.

Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona

Vodič za građane o odgovornom ponašanju na internetu

UVOD

Svaki klik ostavlja trag

Facebook, Instagram, TikTok, YouTube i druge društvene mreže dio su našeg svakodnevnog života. Objavljujemo, komentarišemo, dijelimo i šaljemmo sadržaje svojim prijateljima.

Ali... jeste li znali da određene objave, komentari, poruke, fotografije ili njihovo dijeljenje mogu predstavljati krivično djelo?

Važno je znati: nije svaka ružna, uvredljiva ili netačna objava krivično djelo. Međutim, način na koji nešto napišemo, objavimo ili podijelimo može imati ozbiljne pravne posljedice.

Zato vas podsjećamo na sedam situacija na koje treba obratiti pažnju.

Prijetnje nisu „samo komentar“

Ako nekome putem društvenih mreža uputite ozbiljnu prijetnju napadom na život ili tijelo, takva poruka može predstavljati krivično djelo ugrožavanja sigurnosti.

x

PRIMJERI

x

„Naći ću te i prebiti.“

„Znam gdje živiš. Doći ću ti kući i prebiti te.“

Čak i kada je poruka napisana „u afektu“ ili kao komentar na internetu, to ne znači da je bez pravnih posljedica.

Govor mržnje nije sloboda govora

Sloboda izražavanja je važna. Imamo pravo iznijeti mišljenje, kritikovati, ne slagati se i raspravljati. Ali postoji granica.

Javno izazivanje ili raspirivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti može predstavljati krivično djelo.

Na nivou Bosne i Hercegovine, krivičnim djelom može biti i javno podsticanje na nasilje ili mržnju prema grupi ili članu grupe zbog rase, boje kože, vjeroispovijesti, porijekla ili nacionalne odnosno etničke pripadnosti. To može uključivati i objave na internetu i društvenim mrežama.

„Samo sam podijelio/la objavu“ ne znači uvijek da nema odgovornosti

Dijeljenje tuđe objave samo po sebi nije automatski krivično djelo. Ali ako svjesno i namjerno dalje širite sadržaj kojim se, na primjer, podstiče mržnja ili nasilje, okolnosti dijeljenja mogu biti pravno značajne.

Krivični zakon BiH predviđa odgovornost i kada se određeni zabranjeni sadržaji javno učine dostupnim ili distribuiraju.

- Šta zapravo dijelim?
- Koga mojom objavom pozivam ili podstičem?
- Da li ovim sadržajem nekome mogu nanijeti štetu?

4

Uhođenje može biti i online

Ako nekoga uporno pratite, kontaktirate ili zastrašujete putem društvenih mreža, aplikacija ili drugih informaciono-komunikacijskih tehnologija, a kod te osobe izazovete tjeskobu ili strah za njenu sigurnost, takvo ponašanje može predstavljati krivično djelo uhođenja.

Dakle, „online“ ne znači da posljedice ne postoje.

Objavljivanje tuđih privatnih podataka i fotografija može biti problem

Nečija fotografija, privatna komunikacija, podaci ili sadržaji iz privatnog života nisu automatski „slobodni za objavljivanje“ samo zato što ih imamo na telefonu.

Posebnu zaštitu imaju djeca. Krivični zakon FBiH predviđa krivičnu odgovornost za neovlašteno iznošenje ili prenošenje podataka iz ličnog ili porodičnog života djeteta, odnosno protivpravno objavljivanje fotografije ili otkrivanje identiteta djeteta kada se time ugrožava njegova dobrobit.

Zato dobro razmislite prije nego što objavite fotografiju ili podatke o djetetu.

Intimne fotografije i snimci — poseban oprez

Nečiji intimni sadržaj nije nešto što se smije dijeliti „jer je već stiglo u grupu“ ili „jer svi to već imaju“. Posebno teške posljedice mogu nastati kada su u pitanju djeca ili materijali koji ih prikazuju.

Takve sadržaje nemojte preuzimati, čuvati, slati, objavlјivati ili dijeliti. Ako ste takav sadržaj dobili, nemojte ga dalje prosljeđivati „da pokažete drugima“, sačuvajte informacije o tome gdje ste ga dobili i obratite se policiji.

Pozivanje na nasilje i terorističke aktivnosti

Društvene mreže ne mogu biti mjesto na kojem se javno poziva druge osobe da izvrše nasilje ili terorističke aktivnosti.

Krivični zakon BiH posebno propisuje krivično djelo javnog podsticanja na terorističke aktivnosti, uključujući javno upućivanje poruke čiji je cilj podsticanje drugog da poćini određena teroristićka krivićna djela.

A šta je sa uvredama i neistinitim objavama?

Važno je napraviti razliku. Nije svaka uvreda ili neistinit navod automatski krivično djelo. U Federaciji BiH kleveta je uređena kroz građanskopravnu odgovornost, a ne kao krivično djelo.

Ipak, sadržaj koji izgleda kao „samo uvreda“ u konkretnim okolnostima može biti dio drugog protivpravnog ponašanja — naprimjer prijetnje, uhođenja, psihičkog nasilja, govora mržnje ili drugog krivičnog djela.

PRIJE NEGO ŠTO OBJAVITE

Najvažnije pravilo za sve nas

Da li ovim nekome prijetim?

Da li nekoga pozivam na nasilje?

Da li širim mržnju prema nekome zbog njegove nacionalnosti, vjere, porijekla ili druge zaštićene osobine?

Da li objavljujem nečije privatne podatke ili fotografije bez opravdanog razloga?

Da li objavljujem ili dijelim sadržaj koji uključuje dijete i može mu nanijeti štetu?

Da li nekoga uporno uznemiravam ili zastrašujem putem interneta?

Da li svojim dijeljenjem svjesno pomažem širenju protivpravnog sadržaja?

Cilj ove brošure nije da građane uplašimo, već da ih informišemo

Znanje o zakonu pomaže nam da zaštitimo sebe, ali i druge. Mnogi ljudi podijele određeni sadržaj jednostavno zato što ne znaju da njegovo objavljivanje ili dalje širenje može imati pravne posljedice.

Ako niste sigurni, nemojte kliknuti „Objavi“ ili „Podijeli“. Internet pamti. Screenshot može ostati. Poruka se može proslijediti. A ono što je napisano „iz šale“ ne mora se uvijek tako shvatiti.

Budimo odgovorni na internetu.

Budimo odgovorni jedni prema drugima.

Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona

Napomena: Ova brošura ima edukativni karakter i ne predstavlja pravni savjet. Da li određeno ponašanje predstavlja krivično djelo utvrđuje se na osnovu svih konkretnih okolnosti i važećih zakonskih odredbi.